

Hemminki Mervi & Henrik Lönnqvist

MAL-SOPIMUS- MENETTELYN TILA JA KEHITTÄMISTARPEET

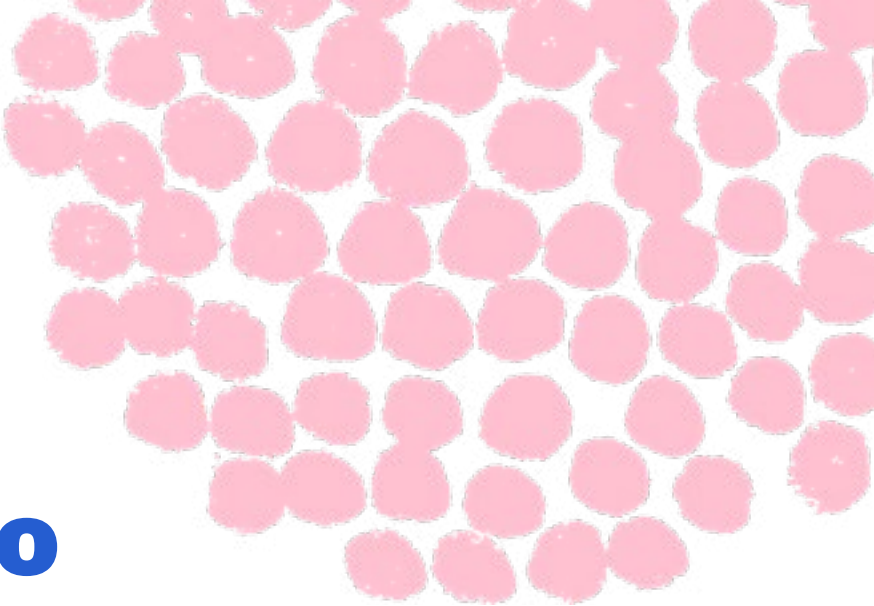
Tiivistelmä Acta-tutkimuksesta nro 280

Sisältö

1	Johdanto	3
2	MAL-sopimusmenettelyn tilanne	4
2.1	Kaupunkiseudullinen suunnittelu tukee MAL-sopimusmenettelyä	4
2.2	Neuvotteluprosessin haasteet	5
2.3	MAL-sopimusmenettelyn vaikuttavuus	6
3	Johtopäätökset ja yhteenveto kehittämistarpeista	8
3.1	Vapaaehtoisuuteen perustuvan kaupunkiseutusuunnittelun kehittäminen	8
3.2	MAL-sopimusten sisällön terävöittäminen	9
3.3	Neuvotteluprosessin selkeyttäminen ja rahoituksellisista periaatteista sopiminen	9

www.kuntaliitto.fi/kayttoehdot

1 Johdanto

Kaupunkiseutujen merkitys kestävän kehityksen ja taloudellisen kasvun edistämises-
sä sekä asukkaiden hyvinvoinnissa ja arjen sujuvuudessa on keskeinen. Maankäyttö,
asuminen ja liikenne muodostavat pohjan toimiville yhdyskunnille ja näiden teemojen
yhteensovittamisessa tarvitaan kuntarajat ylittävää yhteistyötä, jota tehdään kaupunki-
seudullisen suunnittelun puitteissa. Lisänä tähän, seitsemän suurinta kaupunkiseutua
ovat solmineet maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksia valtion kanssa.
Sopimusten tavoitteena on yhteensovittaa ja asettaa pitkän aikavälin tavoitteet maankäy-
tön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi ja muodostaa yhteistyökumppanuus valtion ja
kaupunkiseutujen kuntien välille. MAL-sopimuksissa kaupunkiseudut ja valtio sitoutuvat
toimeenpanemaan yhteisrahoitteisesti toimenpiteitä kaupunkiseutujen kilpailukyyn ja
toimivuuden sekä ilmastotavoitteiden edistämiseksi.

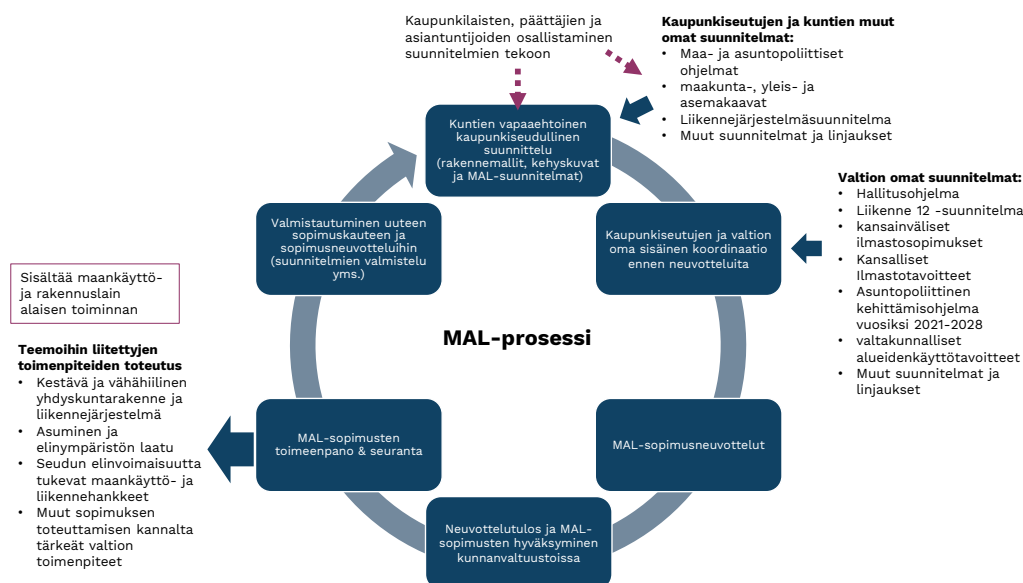
Sopimukselliseen yhteistyöhön liittyy kuitenkin haasteita ja epävarmuutta, sillä yhteis-
ymmärryksen löytäminen ja sopimukseen pääseminen ei ole aina helppoa. Myös kaupun-
kiseutujen erilaisten tarpeiden huomioiminen ja tasavertainen kehittäminen ovat herät-
täneet keskustelua menettelyn toimivuudesta sen laajetessa uusille kaupunkiseuduille.
Niin ikään kaupunkiseutujen uudet haasteet ja paine ilmastonmuutoksen torjunnan ja
sopeutumisen edistämiseksi vaativat kaupunkiseuduilta yhä enemmän ja kattavampia
toimenpiteitä, mikä heijastuu myös toiveina sopimusmenettelyn sisällölliseen laajenta-
miseen. Lisäksi kritiikot ovat arvostelleet sopimusmenettelyn demokraattisuutta ja avoi-
muutta, mikä haastaa nykyisen menettelyn oikeutuksen. Toisaalta näiden moniulotteisten
ongelmien ratkaisu vaatii kunnilta ja valtiolta yhä tiiviimpään yhteistyötä ja konkreettisia
toimenpiteitä, mistä sopimuksellinen MAL-kumppanuus on toimiva esimerkki.

Suomen Kuntaliitto ry:n selvityksessä kartoitetaan MAL-sopimusmenettelyn ja sitä tuke-
van kaupunkiseudullisen suunnittelun tilannekuvaa ja arvioidaan menettelyn toimivuutta.
Katsaus on paikoillaan, sillä ensimmäisten MAL-aiesopimuksista on kulunut 10 vuotta ja
vuonna 2021 MAL-sopimusmenettely laajeni kolmelle uudelle kaupunkiseudulle. Selvityk-
sessä tunnistetaan myös hyviä käytäntöjä ja oppeja sekä esitetään toimenpiteitä nykyisen
menettelyyn liittyvien ongelmien ja haasteiden ratkaisemiseksi ja menettelyn jatkokehit-
tämiseksi. Selvitys perustuu kyselyllä ja haastatteluilla kerättyyn aineistoon sekä kirjalli-
suuskatsaukseen. Aineistoa analysoidaan monimenetelmätutkimuksen keinoin.

2 MAL-sopimusmenettelyn tilanne

2.1 Kaupunkiseudullinen suunnittelu tukee MAL-sopimusmenettelyä

Kaupunkiseudullista suunnittelua on tehty jo pitkään kuntien kesken erilaisten maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelmien muodossa. MAL-sopimukset ovat syventäneet kaupunkiseutujen välistä yhteistyötä vähentämällä kilpailua ja lisäämällä kuntarajat ylittävien vaikutusten huomioon ottamista kaupunkiseuduilla. Erityisen tärkeitä MAL-sopimukset ovat kuitenkin kuntien ja valtion välisen yhteistyön kannalta, sillä sen kautta valtion ja kuntien välille on muodostunut kumppanuus. Kumppanuuden myötä taloudelliset riskit ja vastuut kaupunkikehittämisestä jakautuvat kuntien ja valtion kesken ja liikkeelle saadaan sellaisia hankkeita, jotka jäisivät muutoin toteutumatta. Kaupunkien ollessa koko Suomen talouden moottori valtion ja kuntien tekemät investoinnit kaupunkiseuduille edistävät koko Suomen kasvua ja menettelyn takana on ajatus yhteishyödyllisestä kehittämisestä, joka lisää kaupunkiseutujen elinvoimaa, toimivuutta ja kansalaisten hyvinvointia.

Kaavio 1. Yleistetty ja yksinkertaistettu kuvaus MAL-prosessista.

Kaupunkiseudulliset suunnitelmat kiteyttävät kuntien yhteisen tahtotilan ja vision kehittämiselle ja niiden pohjalta muodostetaan kaupunkiseutujen pohjaehdotus valtion kanssa käytäviin MAL-sopimusneuvotteluihin, kuten kaaviosta 1 ilmenee. Lopullinen MAL-sopimus syntyy kuntien ja valtion välisissä neuvotteluissa yhteisymmärryksen ja yhteisen tahtotilan löytyessä. Neuvottelutulos hyväksytään kunnanvaltuustoissa, jonka jälkeen sopimusten toimeenpano voi alkaa.

Kuntavastaajat eivät kokeneet MAL-sopimusmenettelyn sijoittumista virallisen kaavoitusjärjestelmän ulkopuolelle ongelmalliseksi, sillä nykyinen vapaaehtoisuuteen pohjautuva kaupunkiseudullinen suunnittelu tapahtuu edustuksellisen demokratian periaatteiden mukaan, sillä kansalaisia, päättäjiä ja asiantuntijoita osallistetaan suunnitelmien valmisteluun ja sopimusten toimeenpanoon, kuten kaaviosta 1 ilmenee. Siten maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa ehdotettua lakisääteistä kaupunkiseutusuunnitelmaa ei koeta tarpeelliseksi, eikä lisäarvoa tuottavaksi. Haastateltavien huolena oli, että lakisääteistäminen vaatisi kaavoituksen kaltaisten menettelyjen suoraa soveltamista suunnitteluun, mikä hidastaisi koko MAL-prosessia ja aiheuttaisi päällekkäistä työtä.

Lakisääteistämisen sijaan selvityksen osallistajat toivovat selvityksessä tunnistettujen ongelmien ratkaisemista nykyistä menettelyä kehittämällä vapaaehtoisuus ja sopimuksellisuus säilyttäen. Lisäämällä osallistamista kaupunkiseudullisen suunnittelun puitteissa ja huomioimalla kaupunkiseutujen suunnitelmat paremmin MAL-sopimuksissa voidaan vahvistaa menettelyn demokraattisuutta ja legitimitettiä. On myös tärkeää, että kaupunkiseuduilla tehdään jatkossakin MAL-sopimuksia laajemmin visioivaa ja pidemmän aikavälin suunnittelua kuntien kesken, sillä suunnittelulla on vaikutusta myös MAL-sopimusten ulkopuolella tapahtuvaan kehittämiseen. MAL-sopimukset tukevat tätä työtä, sillä sopimukset voidaan nähdä suunnitelmien toteuttamisvälineenä sekä instrumenttina, jonka kautta myös valtio osallistuu kaupunkiseutujen kehittämiseen.

2.2 Neuvotteluprosessin haasteet

MAL-sopimusmenettelyn jatkuvuuteen liittyy epävarmuutta, sillä sopimusmenettelyn jatkuvuus riippuu neljän vuoden välein olevista sopimusneuvotteluista kaupunkiseutujen kuntien ja valtion välillä. Vaikka MAL-sopimusmenettelyn kestoksi on määritelty 12 vuotta, aina on mahdollisuus, ettei yhteisymmärrystä ja yhteistä tahtotilaa synny neuvotteluissa, jolloin sopimus jää tekemättä. Valtiolta toivottaisiin myös pidempiaikaista sitoutumista sopimuksiin, sillä nykyisellään valtion taloudellinen sitoutuminen sopimuksiin rajoittuu hallituskausien mukaan neljään vuoteen. Tämä koetaan ongelmalliseksi, sillä yhdyskuntarakenteen kehittäminen on hidasta ja se vaatii pitkäaikaisempaa sitoutumista. Toisaalta nelivuotinen toimenpidekausi mahdollistaa reagoinnin toimintaympäristön muutoksiin.

Aikaisemmilla sopimuskiirroksilla neuvottelut ovat venyneet ja siksi olisi tärkeää, että neuvotteluprosessia selkeytettäisiin ja sujuvoitettaisiin. Riittävä valmistautuminen neuvotteluihin on tärkeää ja siksi olisi hyvä, että myös valtio valmistautuisi neuvotteluihin sisäisellä koordinaatiolla ja tahdonmuodostuksella, sillä nykyisellään ministeriöiden välisessä koordinaatiossa on parannettavaa. Valtio-osapuolet taas toivoisivat kunnilta parempaa hankkeiden seudullista priorisointia ennen neuvotteluja osaoptimoinnin vähentämiseksi. Lisäksi on tärkeää, että neuvotteluprosessilla on selkeä aikataulu ja että kaikilla osapuolilla on tieto siitä mistä, milloinkin neuvotellaan ja näin edellytykset varmistaa neuvottelumandaattien ajantasaisuus.

Jotta neuvotteluilla olisi edellytykset onnistua on erityisen tärkeää, että neuvottelijaosa-puolilla on selkeä yhteinen käsitys MAL-sopimusten tavoitteista ja tarkoituksesta. Jos näin ei ole kohdistuu sopimusten sisältöön yhä laajempia ja erilaisempia odotuksia, mikä hankaloittaa sopimista. Kaupunkiseutujen näkökulmasta olisi myös tärkeää, että neuvot-telulähtökohdat ja tilanteet ovat samanlaiset kaikkien kaupunkiseutujen välillä, ja että asioista päätettäisiin aidosti neuvotellen. Lisäksi on tärkeää, että kaikille kaupunkiseu-duille tarjotaan hankkeita kaikista kategorioista, ja että sopimusten toimenpiteet valitaan perustellusti vaikuttavuus edellä. Myös MAL-sopimusten suhde muihin politiikkoihin on oltava selkeä, siten että kaikki osapuolet ovat tietoisia mistä kysymyksistä neuvotellaan MAL-sopimusneuvotteluissa ja mitkä kysymykset kuuluvat ratkaistavaksi muissa yhteyk-sissä.

Kaikilla neuvotteluosapuolilla on myös oltava riittävä ymmärrys kaupunkiseutujen omi-naispiirteistä ja tarpeista sekä investointikyvystä, jotta sopimuksiin osataan valita vaikut-tavimmat ja kannattavimmat toimenpiteet kaupunkiseudun konteksti huomioon ottaen. Jotta tämä olisi mahdollista osa toivoisi lisää joustoa nykyiseen sopimus pohjaan, sillä esimerkiksi joillakin kaupunkiseuduilla on haasteita löytää kriteerit täyttäviä hankkei-ta ennalta annettuun sopimus pohjaan. Tätä voitaisiin parantaa huomioimalla paremmin kuntien valmistelemat kaupunkiseudulliset suunnitelmat MAL-sopimusneuvotteluissa ja lisäämällä joustoa toimenpiteiden kriteereihin sopimusten sisällä.

On kuitenkin tärkeää, että sopimusten sisältö rajoittuu edelleen maankäytön, asumisen ja liikenteen teemoihin, sillä sisällön laajetessa liikaa vaarana on, että sopimusmenettelyn vaikuttavuus heikkenee. Selkeät ja yksinkertaiset tavoitteet ja toimenpiteet sekä riittävä rahoitus koetaan vaikuttavuuden kannalta tärkeämmäksi, kuin sopimusten sisällöllinen laajentaminen.

Sopimusneuvottelujen ongelmat painottuvat erimielisyyksiin rahoitusosuuk-sista. Kun-tatalouden näkökulmasta ei ole kestävä, että kunnat joutuvat rahoittamaan sopimus-ten toimeenpanosta yhä suuremman osan, eikä kun-nilta vaadittavia muita investointeja hankkeiden toteuttamisen mahdollista-miseksi huomioida sopimuksissa. Neuvottelupro-cessin sujuvoittamisen kan-nalta on tärkeää, että valtion ja kuntien yhteisrahoitusmallin periaatteista sovitaan yhdessä jo ennen seuraava MAL-sopimusneuvottelukierrosta.

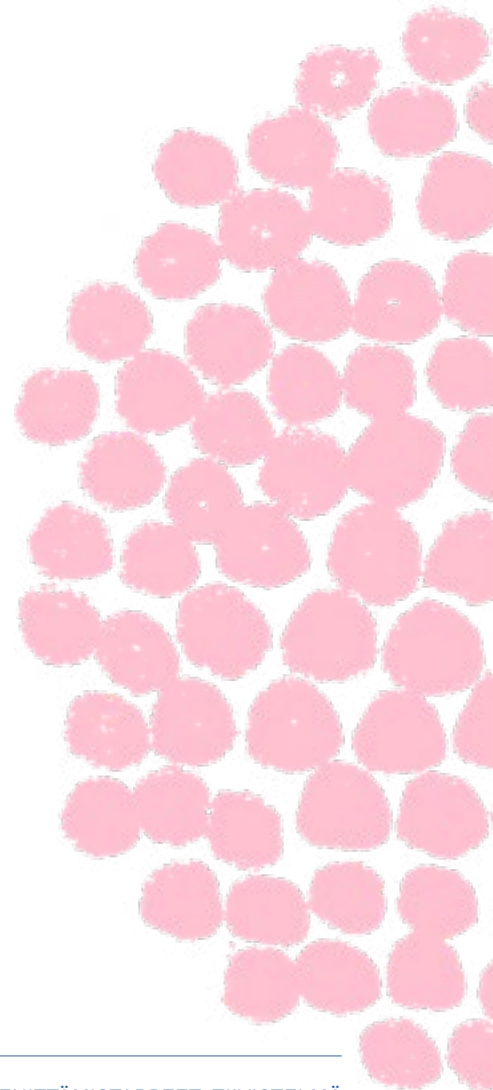
2.3 MAL-sopimusmenettelyn vaikuttavuus

Kaikkien haastateltavien mukaan MAL-sopimukset ovat parantaneet kaupunkiseudullisen kehittämisen ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja sopimuksille koetaan olevan jatkossakin tarve. Erityisesti viime neuvottelukierroksella tehdyn kirjauksen menettelyn 12-vuotisuu-desta koetaan lisäävän MAL-sopimusten jatkuvuutta ja ennakoitavuutta. Pitkäjänteisyyttä kuitenkin toivotaan edelleen lisää, sillä valtion taloudellinen sitoumus sopimuksiin rajoit-tuu edelleen neljään vuoteen ja sopimukset tulee neuvotella aina uudelleen neljän vuo-den välein.

Kaupunkiseutujen kehittämistarpeet ja tulevaisuuden visio kiteytyy kaupunkiseudullisiin suunnitelmiin, joita kunnat valmistelevat vapaaehtoisesti. MAL-sopimus on tuonut kau-punkiseudulliselle suunnittelulle toimeenpanomekanismin, mikä myös osittain selittää haluja laajentaa toimivaa instrumenttia muihin suunnitelmissa käsiteltäviin kaupunkikehi-

tyksen teemoihin, kuten elinkeinoelämän, palvelujen ja ilmaston teemoihin. Sopimusten hallittavuuden ja vaikuttavuuden kannalta on kuitenkin tärkeää, että MAL-sopimukset keskittyvät jatkossakin maankäytön, asumisen ja liikenteen kysymyksiin. Edellä mainittujen teemojen vahvempi huomioonottaminen on mahdollista myös nykyisten maankäytön, asumisen ja liikenteen teemojen sisällä, kuten esimerkiksi ilmastoteema jo nykyisellään huomioidaan. MAL-sopimus on kuitenkin lähtökotaisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamiseen ja toimenpiteistä sopimiseen tarkoitettu sopimus. Halut laajentaa sopimusmenettelyä uusiin teemoihin kertoo myös menettelyn toimivuudesta. Pitäisi kuitenkin selvittää sopiiko jokin toinen instrumentti paremmin valtion ja kuntien väliseen yhteistyöhön muissa teemoissa ja yhteyksissä.

Kaiken kaikkiaan MAL-sopimusten koetaan olevan nykyisellään hyvin toimivapa tapa järjestää kaupunkiseutujen ja valtion välinen yhteistyö. Sopimusten tavoitteisiin on myös pitkälti päästy, esimerkiksi asuntotuotanto- ja kaavoitusmäärät ovat kasvaneet ja joukko-liikenteen kestävyys ja saavutettavuus on parantunut kuluneen kymmenen vuoden aikana. Tehtävää on kuitenkin edelleen paljon ja sopimusten kunnianhimoisiin tavoitteisiin pääseminen vaatii kunnilta ja valtiolta yhä tiiviimpää yhteistyötä ja suurempia panostuksia kaupunkiseutujen kehitykseen. Siksi jatkossa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että sopimusten toimeenpanoon on varattu riittävästi taloudellisia resursseja valtion budjetissa, ja että kuntien kustannusosuudet ovat kestäväällä pohjalla.

3 Johtopäätökset ja yhteenveto kehittämistarpeista

Selvityksen tulokset osoittavat, että MAL-sopimusmenettely koetaan hyvin toimivaksi tavaksi järjestää valtion ja kuntien välinen yhteistyö kaupunkiseutujen kehittämiseksi. Sopimuksilla on saatu aikaa hyviä tuloksia ja osapuolilla on vahva halu jatkaa sopimuksellista yhteistyötä jatkossakin. Menettelyn ongelmat painottuvat neuvotteluprosessin ongelmiin ja erimielisyyksiin menettelyn rahoitusperiaatteista. Ratkaisemalla nämä asiat menettelyllä on täydet valmiudet tehdä vaikuttavaa kaupunkikehittämistä jatkossakin. Lisäksi selvityksessä tunnistetut muut kehittämistarpeet on syytä huomioida menettelyn, ja sitä tukevan suunnittelun jatkokehittämisessä.

3.1 Vapaaehtoisuuteen perustuvan kaupunkiseutusuunnittelun kehittäminen

Kaupunkiseutujen olosuhteet ovat kovin erilaisia. Kaupunkiseuduilla itsellään on paras näkemys alueensa kehittämistarpeista ja niistä erityisistä olosuhteista, joissa kaupunkia kehitetään. Tätä osaamista tulee hyödyntää ja sen tulee olla keskeinen lähtökohta kaupunkiseutujen kehittämisessä. Valtion ja kaupunkiseutujen aktiivinen yhteistyö on tarpeen laajempien valtakunnallisten näkökulmien huomioimiseksi. Siksi valtion osallistuminen kaupunkiseudullisten suunnitelmien laatimisvaiheessa on tarpeen. Valtion tarpeiden ja reunaehtojen tunteminen jo suunnitteluvaiheessa edesauttaisi suunnitteluprosessia ja sujuvoittaisi MAL-neuvotteluprosessia.

Kaupunkiseutusuunnittelua tehdään kaikilla MAL-kaupunkiseuduilla, vaikka suunnitteluprosessin organisoinnissa on eroja. Vapaaehtoisuuteen perustuvat suunnitteluprosessit ovat osoittautuneet toimiviksi. Tätä taustaa vasten esitetty kaupunkiseudullisen suunnittelun lakisääteisyys jäykistää turhaan toimivaa MAL-prosessia, eikä se korjaa havaittuja ongelmia tai tuo merkittävää lisäarvoa verrattuna nykyiseen menettelyyn. Vapaaehtoinen menettely on joustavampaa ja vastaa paremmin muuttuviin tarpeisiin ja olosuhteisiin.

Kaupunkiseudulliset suunnitelmat tehdään seuduilla kuntavetoisesti tai kuntien ohjauksessa, eikä tätä ole tarpeen muuttaa. MAL-sopimusten, erityisesti niihin liittyvien valmisteluprosessien, osalta kansalaisosallistumista on tarve kehittää.

Kunnan asukkaiden ja muiden sidosryhmien osallistamista seudullisten suunnitelmien osalta on tehty ja uudenlaisia menetelmiä hyödyntäviä kokeiluja on meneillään. Kaupunkien omat kokemukset osallistamista puoltavat uudenlaisten menetelmien ja välineiden käyttöä ja kehittämistä osallistamistyössä. Osallistamisen on pohjauduttava mahdollisuuteen tehdä osallistamista kuntakohtaisesti erilaisia tavoin ja välinein. Hyvien käytäntöjen tunnistaminen ja jakaminen vuorovaikutus kaupunkiseutujen välillä olisi hyvä tapa kehittää kaupunkiseutusuunnittelua jatkossa.

3.2 MAL-sopimusten sisällön terävöittäminen

MAL-sopimuksilla ratkaistaan lähtökohtaisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen ongelmia. Ajan myötä, olosuhteiden muuttuessa, syntyy helposti erilaisia paineita sisällyttää sopimukseen muita painopistealueita ja tavoitteita. Kuitenkin sopimusten hallittavuuden ja tehokkuuden kannalta MAL-sopimuksien sisällöllistä laajuutta ei tule kasvattaa. Jo nykyisessä laajuudessaan sopimuskehikko antaa mahdollisuuden painottaa eri alueita sopimuksissa, huomioiden sekä kaupunkiseutujen erityispiirteet että muuttuvat yhteiskunnalliset tarpeet laajemmin. Ilmastonmuutoksen torjunta ja seurauksiin varautuminen mahtuvat luontevasti MAL-sopimusten nykyisten teemojen sisälle. Kaupunkirakenteen kehittäminen MAL-sopimusten viitoittamalla tiellä on myös tehokasta ilmastopolitiikkaa. MAL-sopimukset eivät silti ole patenttiratkaisu kaikkiin erityisiin ja paikallisiin ongelmiin.

Neuvotteluiden sujuvoittamiseksi on tärkeää, että kaupunkiseutujen ja valtion näkemyksiä tuodaan lähemmäs toisiaan ja siksi valtion ja kuntien välinen vuorovaikutus jo suunnittelu ja valmisteluvaiheessa on tärkeää. Lisäksi MAL-sopimusten ollessa keskeinen osa valtion kaupunkipolitiikkaa, olisi syytä määritellä myös se, mitä valtio MAL-sopimuksilta laajemmassa mitassa haluaa ja odottaa. Käyttämällä kaupunkiseudullisia suunnitelmia neuvottelujen pohjana ja huomioimalla kaupunkiseutujen erityistarpeet paremmin sopimuksissa voidaan kasvattaa menettelyn vaikuttavuutta.

MAL-sopimusten tavoitteiden ja toimenpiteiden on oltava selkeät, kaikilla tiedossa ja yhteisesti hyväksytyt. Lisäksi toimenpiteiden on vastattava kaupunkiseutujen keskeisimpiin MAL-haasteisiin kaupunkiseutujen erityistarpeet huomioiden. Vaikeistakin kysymyksistä on kyettävä tekemään konkreettisia toimenpiteitä sisältäviä kirjauksia, eikä yleisluontoisia toteamuksia. Rahoitettavat toimenpiteet tulee valita vaikuttavuus edellä, lähtökohtana kaupunkiseudullinen priorisointi. Toisaalta kaikkea sitä, mitä kunnat muutoinkin tekevät, ei tarvitse kirjata sopimuksiin.

3.3 Neuvotteluprosessin selkeyttäminen ja rahoituksellisista periaatteista sopiminen

Maankäytön, asumisen ja liikenteen ydinteemoihin keskittyminen on tarpeen, jotta neuvotteluprosessit sekä valmistautumisvaiheessa kaupunkiseuduilla että varsinaisessa sopimuksentekovaiheessa ovat ylipäättään läpivietävissä. Tämän ohella myös MAL-sopimusneuvotteluprosessia on tarve sujuvoittaa. Neuvottelulähtökohtia on selkiytettävä ja varmistuttava siitä, että molempien puolten esivalmistelu ja tahdonmuodostus on riittävällä tasolla neuvotteluihin lähdeittäessä.

Itse neuvotteluprosessin sujuvoittamiseksi neuvottelut voitaisiin vaiheistaa tai muuttaa neuvotteluista niin, että niihin osallistuvat ne henkilöt, joilla on päätösvalta käsittelyssä olevista asioista. Lisäksi sopimus pohja on annettava tiedoksi ajoissa tai valmisteltava yhdessä. Sopimusten toimeenpanon näkökulmasta valtiotahojen parempi keskinäinen koordinaatio ja tahdonmuodostus, myös valtion omistajaohjauspolitiikan linjaukset MAL-sopimusten sisältö huomioiden, ovat tarpeen. Myös MAL-prosessin ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12 -suunnitelman) päivittämisen sykliä, sisältöä ja suhdetta toisiinsa on tarpeen selkeyttää valtion ja kuntien yhteistyönä.

Kaupunkien ja kaupunkiseutujen keskeinen merkitys on tunnustettava ja valtion resurssoinnin niiden kehittämiseen on oltava riittävää. Siksi MAL-sopimusten toimeenpanoon on suunnattava jatkossa riittävästi resursseja, että vaikuttavuus pysyy hyvänä. Liikennehankkeiden yhteisrahoitusmallin yleisperiaatteet on syytä neuvotella ennen seuraava sopimuskierrosta valtion ja MAL-kaupunkiseutujen kuntien kesken. Pyrkimys kasvattaa kuntien osuutta valtion liikennehankkeiden rahoituksesta entisestään ei ole kestävällä pohjalla. Yhteisesti valtion kanssa rahoitettavien hankkeiden ohella kuntien on kyettävä rahoittamaan myös kasvun muut kustannukset, huomattavat investoinnit infrastruktuuriin ja palveluverkkoon. Valtion on kannettava vastuu omistuksistaan kaupunkiseuduilla.

Lähtökohtaisesti MAL-sopimusneuvotteluissa tulisi tarjota rahoitusta kaikista kategorioista kaikille MAL-kaupunkiseuduille, eikä rajata joitakin kategorioita pois osalta kaupunkiseuduista jo ennen sopimusneuvotteluista. Hankkeet tulisi kuitenkin valita kannattavuuteen ja vaikuttavuuteen perustuen ja näiden valintojen tulee olla selkeästi perusteltavissa.